

พงศ์พิทย์ ดิษฐแก้ว 2553: การใช้ภูมิสถาปัตยกรรมเพื่อลดผลกระทบทางเสียง และสายตาในเขต
ศาสนสถานกลางเมือง กรณีศึกษา วัดปทุมวนารามราชวรวิหาร ปรินญาภูมิสถาปัตยกรรมศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรมศาสตร์ โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์เอื้อมพร วิสมหมาย, M.A. 235 หน้า

ความเจริญของเมืองที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว พื้นที่ชนบทกลายเป็นพื้นที่เมือง พื้นที่เมืองกลายเป็น
พื้นที่เมืองใหญ่ ทั้งจากการสร้างอาคาร ตลอดจนการขนส่งมวลชน ทำให้วัดซึ่งเดิมมีความสงบร่มรื่นต้อง
ประสบกับมลภาวะทางสิ่งแวดล้อม การศึกษางานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาผลกระทบทางเสียงและ
สายตาต่อพื้นที่วัดกลางเมืองและเสนอแนะแนวทางออกแบบภูมิสถาปัตยกรรม กรณีศึกษา วัดปทุมวนาราม
จังหวัดกรุงเทพมหานคร แบ่งวิธีศึกษาเป็น 2 ขั้นตอน คือ การเก็บข้อมูลทุกข้อมูมิ ซึ่งเป็นการศึกษาแนวความคิด
และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันผลกระทบทางเสียงและสายตา และการเก็บข้อมูลปฐมภูมิใน
พื้นที่ศึกษาจากแบบสอบถามและสัมภาษณ์ผู้ใช้พื้นที่ร่วมกับการวัดเสียงและการประเมินทางสายตาจากการ
มองภาพตัวแทนภูมิทัศน์ โดยใช้เกณฑ์การแก้ปัญหาเป็น 3 แนวทาง คือ 1) ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้
พื้นที่ 2) ป้องกันผลกระทบทางเสียงและสายตาที่เกิดกับสถานที่ 3) สร้างสุนทรียศาสตร์ด้านเสียงและสายตา
แสดงเป็นผังด้านผลกระทบทางเสียง ผังด้านผลกระทบทางสายตา นำผังทั้ง 2 มาซ้อนทับเพื่อหาระดับ
ผลกระทบการรับรู้ในพื้นที่เพื่อนำมาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลด้านกิจกรรมของผู้ใช้พื้นที่ นำมาวางผัง
ความสัมพันธ์กิจกรรม เพื่อออกแบบเป็นผังแม่บท และผังรายละเอียดต่อไป ผลการศึกษา พบว่าประชาชนมี
ความคาดหวังให้วัดปทุมวนาราม เน้นการเผยแพร่ธรรมะควบคู่กับสร้างความสงบมากที่สุด โดยเฉพาะเขต
พุทธาวาส ผลกระทบจากเสียงในวัดปทุมฯ มาจากการจราจร โดยเฉพาะถนนพระรามที่ 1 รองลงมาคือเสียง
จากการจัดมหรสพ นอกจากนี้ยังเกิดจากปัจจัยภายในวัดที่สร้างถนนเข้าถึงกิจกรรมย่อยและเปิดเสียงตามสาย
และผลกระทบทางสายตาเกิดจากสิ่งปลูกสร้างภายนอกวัดที่มีความแตกต่างทั้งวัสดุและรูปทรงกับสิ่งปลูก
สร้างภายในวัด ดังนั้นการออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมเพื่อลดผลกระทบทางเสียงและสายตาในวัดปทุมฯ จึงนำ
การแก้ปัญหาทางกายภาพ เช่น สร้างเนินดินร่วมกับการปลูกต้นไม้ทั้งไม้ระดับสูง ไม้ระดับกลาง ไม้พุ่ม
ร่วมกับกระบวนการทางจิตวิทยา เช่น สร้างเสียงน้ำตก เสียงนก ในบริเวณเขตธรณีสงฆ์ที่มีพื้นที่ติดกับ
แหล่งที่มาของมลพิษทางเสียงจากถนนพระรามที่ 1 และออกแบบพื้นที่กิจกรรมที่มีปฏิสัมพันธ์กับคนน้อยให้
ใกล้กับพื้นที่ได้รับผลกระทบทางเสียงและสายตามาก ส่วนกิจกรรมที่เน้นความสงบควรอยู่ในพื้นที่ได้รับ
ผลกระทบทางเสียงและสายตาน้อยเป็นสำคัญ โดยสรุปเป็นข้อเสนอแนะขั้นตอนในการออกแบบดังนี้ 1)
ศึกษาพื้นที่ด้านกายภาพ 2) สำรวจแหล่งที่มาของมลพิษทางเสียงและสายตา 3) วิเคราะห์กิจกรรมเพื่อหาระดับ
การยอมรับได้ต่อผลกระทบทางเสียงและสายตา 4) ตรวจสอบระดับเสียงในพื้นที่ศึกษา 5) ประเมินภูมิทัศน์
ทางสายตา 6) สังเคราะห์ข้อมูลในกระบวนการจิตวิทยาภาพเพื่อการออกแบบภูมิสถาปัตยกรรม

ลายมือชื่อนิติ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก